

Citiți lecția din manual: *Instituții politice și organizarea administrativă*, notați schița lecției pe caiete și rezolvați fișele de lucru.

Instituții politice și organizarea administrativă

1. Instituții politice

- 1948-1989 - regimul comunist din România, după model sovietic, și-a asigurat controlul asupra societății prin intermediul instituțiilor de stat, subordonate conducerii politice (nu a fost respectat principiul separației puterilor în stat) ⇒ reglementarea relației dintre stat și cetățeni;
- relația stat-cetățean în România comunistă a fost în perioada stalinistă una de forță brutală, de eliminare fizică a oponentilor, transformându-se apoi, în perioada național-comunismului, într-un sistem bazat pe teamă, conformism și resemnare;
- principalele instituții politice din România totalitară au fost următoarele:

I. M.A.N. - Marea Adunare Națională (1947-1989): organizat după model sovietic (rol decorativ), „*organul suprem al puterii de stat în R.P.R.*”, unicameral, „*unicul organ legislativ*”. Organul legislativ s-a reunit în două sesiuni ordinare anuale și alte sesiuni extraordinare, la inițiativa Consiliului de Stat, iar deputații, aleși pe patru ani (1965: cinci ani), prin trierea candidaților din rândurile membrilor de partid, sindicatelor și organizațiilor de masă, membrii CC și alte cadre importante ale partidului și statului, au ales Prezidiul M.A.N., au numit și/sau revocat judecătorii și au reprezentat forul superior de judecată pentru respectarea Constituției. Activitatea M.A.N. a fost coordonată de către Prezidiul M.A.N., care a fost compus dintr-un președinte (în mod formal, a fost considerat conducătorul statului), trei vice-președinți, un secretar și 14 membri. Președinți M.A.N.: Constantin I. Parhon (1948-1952), Petru Groza (1952-1958) și Ion Gheorghe Maurer (1958-1961).

II. Consiliul de Stat (1961-1989): Prezidiul M.A.N. a fost înlocuit cu Consiliul de Stat (funcții asemănătoare cu Prezidiul M.A.N.), format dintr-un președinte (în mod formal, a fost considerat conducătorul statului), trei vicepreședinți și 13-27 membri. Președinți ai Consiliului de Stat: Gheorghe Gheorghiu-Dej (1961-1965), Chivu Stoica (1965-1967) și Nicolae Ceaușescu (1967-1989).

III. Consiliul de Miniștri (1945-1989): a fost „*organul suprem executiv și administrativ*”, compus din președintele Consiliului de Miniștri (numit și prim-ministru), unul sau mai mulți vicepreședinți și miniștri, subordonat M.A.N., principala sarcină fiind conducerea administrației centrale. Președinți ai Consiliului de Miniștri: Petru Groza (1945-1952), Gheorghe Gheorghiu-Dej (1952-1955), Chivu Stoica (1955-1961), Ion Gheorghe Maurer (1961-1974), Manea Mănescu (1974-1979), Ilie Verdet (1979-1982) și Constantin Dăscălescu (1982-1989).

IV. Președintele R.S.R. (1974-1989): a fost ales de M.A.N. pentru un mandat de 5 ani și nu a existat o limită de mandate. Atribuții: a prezidat Consiliul de Stat, comandantul suprem al armatei și președintele Consiliului Apărării R.S.R., a numit și a revocat miniștrii, președintele și membrii Tribunalului Suprem, a conferit decorații, a încheiat tratate, a proclamat starea de necesitate, a stabilit misiuni diplomatice și a reprezentat statul în relațiile interne și internaționale. Această funcție a devenit sinonimă cu Nicolae Ceaușescu.

V. Comitetele Provizorii (1949-1950)/Sfaturile populare (1950-1968)/Consiliile populare (1968-1989): „*organe locale ale puterii de stat cu puteri depline pe teritoriul lor*”, au reprezentat administrația locală, fiind alese prin vot popular, pentru un mandat de patru ani.

2. Organizarea administrativă

- în perioada comunistă, organizarea administrativă a României a suferit numeroase transformări:
 - a. 1950-1968: cele 58 de județe ale României au fost desființate, fiind înlocuite cu 28 regiuni (1952: 18 regiuni și crearea Regiunii Autonome Maghiare; 1956: 16 regiuni), alcătuite din 177 de raioane;
 - b. 1968-1989: regiunile și raioanele au fost desființate, fiind înlocuite cu 39 județe (1981: 40 județe).

Pentru o mai bună înțelegere a subiectului studiat vizionați următoarele videoclipuri:

<https://www.youtube.com/watch?v=SXcJE2ZMbSA>

<https://www.youtube.com/watch?v=vFm1cf2unpU>

Fișă de lucru: Instituții politice și organizarea administrativă

Citiți cu atenție textele de mai jos, apoi răspundeți cerințelor:

A. „Puterea executivă a fost în realitate singura putere reală în stat, întrucât liderii comuniști s-au identificat cu membrii guvernului. Un alt aspect interesant a fost și faptul că puterea executivă, ignorând puterea legislativă, a emis și decrete secrete, atunci când conținutul lor a părut prea antidemocratic pentru a fi dat publicității. A fost cazul Decretului nr. 111/1951 privind reglementarea situației bunurilor de orice fel supuse confiscării (...). Deși guvernul a avut drept de inițiativă legislativă, toate proiectele s-au elaborat în baza indicațiilor date de Partidul-stat.”

(Mihaela Cristina Verzea, *Partidul-stat: Structuri politice, 1948-1965*)

B. „După cum știm, legile adoptate de M.A.N. s-au votat cu unanimitate, rareori cu un vot sau două contra, și în regim de urgență (...), în parlamentele comuniste neexistând opoziție. (...) A fost un simplu organ de execuție, activitatea ei, ca și cea a celorlalte organe de stat fiind dirijată de către P.M.R. (...) Proiectele de lege (...) au fost supuse spre deliberare Marii Adunări Naționale. (...) Discutarea lor a fost pur formală, adunările ținându-se pentru a citi și vota textele primite. Nu se cunosc cazuri în care o ședință (...) să fi adus schimbări documentelor deja transmise.”

(Mihaela Cristina Verzea, *Partidul-stat: Structuri politice, 1948-1965*)

1. Precizați, pe baza sursei A, două prerogative ale puterii executive.

2. Formulați, pe baza surselor, un punct de vedere referitor la funcționarea M.A.N. și a Consiliului de Miniștri în perioada comunistă.

BIBLIOGRAFIE:

1. Mălăelea, Daniel, Niculescu, Anita-Sabina, Horga, Paula-Coca, Prună, Nicolae, *Istoria comunismului din România: Manual pentru clasa a XII-a/a XIII-a*, Editura Akademos Art, București, 2025.
2. Boșcodeală, Felicia Elena, Ciobanu, Loredana, Gîlă, Cristina-Iulia, Șerban, Nicolae, *Istoria comunismului din România: Manual pentru clasa a XII-a/a XIII-a*, Editura Booklet, București, 2025.
3. Stoica, Stan (coordonator), Ștefănescu, Alexandru V., Preda, Elena, Becheru, Dragoș, Bilcea, Valentina, *Istoria comunismului din România: Manual pentru clasa a XII-a/a XIII-a*, Editura CD Press, București, 2025.
4. Bălănescu, Flori (coordonator), Anton, Mioara, Muller, Carmen, Mihai, Florin-Răzvan, *Istoria comunismului din România: Manual pentru clasa a XII-a/a XIII-a*, Editura Corint Logistic, București, 2025.
5. Ghețău, Gheorghe-Florin (coordonator), Bratu, Alina, Ghețău, Olenca-Georgiana, Radu, Adriana, Szakacs, Roxana-Gabriela, *Istoria comunismului din România: Manual pentru clasa a XII-a/a XIII-a*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2025.
6. Dobrințu, Dorin, Soare, Aurel Constantin, Săvuță, Irina Ema, Rados, Maria, Căplescu, Iuliana, Gheorghe, Maria Mariana, *Istoria comunismului din România: Manual pentru clasa a XII-a/a XIII-a*, Editura Litera, București, 2025.
7. Barcan, Doina, Sterpu, Bogdan, *Regimul comunist în România (decembrie 1947-decembrie 1989)*, Editura Institutul European, Iași, 2003.
8. Deletant, Denis, *România sub regimul comunist*, Editura Fundației Academia Civică, București, 2012.
9. Shafir, Michael, *România comunistă (1948-1985). O analiză politică, economică și socială*, Editura Meteor Press, București, 2020.
10. Tismăneanu, Vladimir, *Stalinism pentru eternitate: o istorie politică a comunismului românesc*, Editura Polirom, Iași, 2005.
11. Onișoru, Gheorghe, *Stalin și poporul rus....: democrație și dictatură în România contemporană*, Editura Corint, București, 2021.

ȘCOALA COOL
EDUCAȚIE PRIN CONȚINUT